

Εκπαίδευση Επιμορφωτών Β' επιπέδου Τ.Π.Ε.

Συστάδα Φιλολογικά

Από τον έντυπο στον ψηφιακό κόσμο: νέες εποχές και νέα κειμενικότητα

Σενάριο στη Νεοελληνική Γλώσσα

Έκδοση 2η

Ιανουάριος 2019

Πράξη:	ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ Β' ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΤΠΕ)
Φορείς Υλοποίησης:	Δικαιούχος φορέας: ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ & ΕΚΔΟΣΕΩΝ
	Συμπράττων φορέας: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ/μ-σεναρίου

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

(μ-)σενάριο

Τίτλος

Από τον έντυπο στον ψηφιακό κόσμο: νέες εποχές και νέα κειμενικότητα

Δημιουργός:

Μαρία Παυλίδου & Σταυρούλα Αντωνοπούλου

Γνωστικό αντικείμενο ή γνωστικά αντικείμενα

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη ή τάξεις στις οποίες απευθύνεται

Α' και Β' Λυκείου

Χρονική διάρκεια

Για σενάριο: 6 ώρες, για μ-σενάριο 2 ώρες

Διδακτικοί στόχοι ή αναμενόμενα αποτελέσματα (υπογραμμίζονται όσοι στόχοι σχετίζονται με το μ-σενάριο)

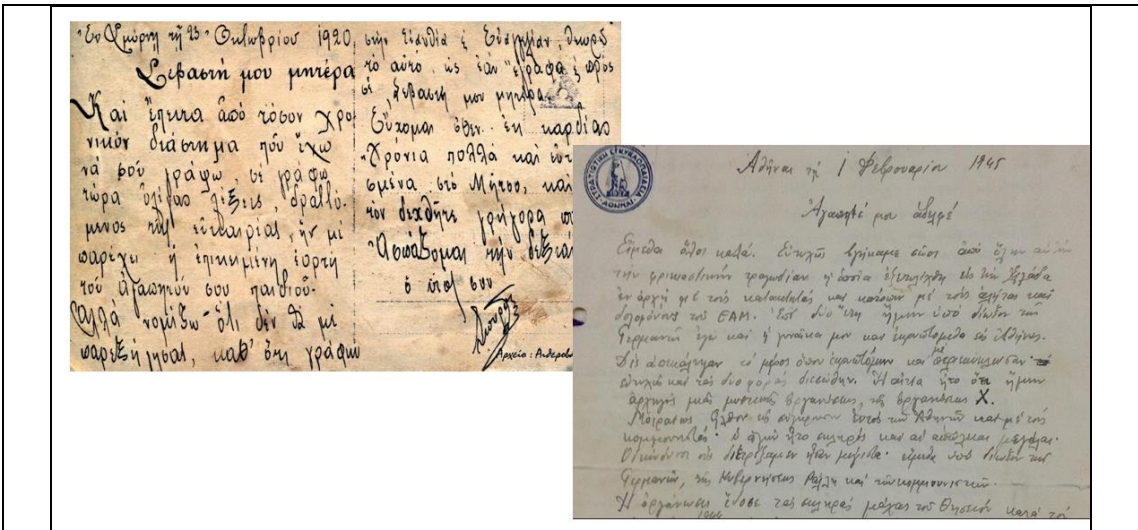
Αναμένεται οι μαθητές:

- να αναγνωρίσουν ορισμένα από τα χαρακτηριστικά στοιχεία της νέας κειμενικότητας, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί από τον ψηφιακό λόγο.
- να συνειδητοποιήσουν πως τα ψηφιακά μέσα έχουν δημιουργήσει ιδιαιτερότητες στον λόγο, στα κείμενα και στις διαδικασίες παραγωγής και πρόσληψής τους.
- να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές πτυχές και οπτικές που προβάλλονται για ένα ζήτημα, εν προκειμένω τον ψηφιακό λόγο, λαμβάνοντας υπόψη το εκάστοτε κειμενικό και επικοινωνιακό πλαίσιο.
- να ασκηθούν σε συζήτηση σε ολομέλεια με την παράλληλη καταγραφή των κυριότερων απόψεων
- να ασκηθούν στη συνεργατική συζήτηση/διερεύνηση και παραγωγή λόγου, αξιοποιώντας το Πρόγραμμα Παρουσίασης (αν είναι εφικτό).
- να εξοικειωθούν με την προφορική ανακοίνωση στην ολομέλεια με την ταυτόχρονη υποστηρικτική χρήση ενός κειμένου στο Πρόγραμμα Παρουσίασης.

Συνοπτική περιγραφή

Σε πρώτη φάση ο εκπαιδευτικός προβάλλει κεντρικά στον βιντεοπροβολέα ή στον διαδραστικό πίνακα κειμενικό υλικό που έχει ο ίδιος επιλέξει και συγκεκριμένα διαφορετικές χρονολογικά εκδοχές των ίδιων κειμενικών ειδών (π.χ. πρωτοσέλιδα εφημερίδων, διδακτικά εγχειρίδια, επιστολές, μηνύματα σε κινητό κ.λπ.), όπως τα επόμενα ενδεικτικά παραδείγματα:

	<p>1911 2016</p>	
<p>ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΒΑΡΕΛΛΑ</p> <p>ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</p> <p>1. ΜΕΡΑ ΧΑΡΑΣ</p> <p>Ο ήλιος τρυπώνει στο δωμάτιό μου μέσα από τις γρίλιες. Μισοξυπνώ και χασμουριέμαι... Τεντώνω πρώτα το ένα χέρι. Μετά το άλλο. Ύστερα τεντώνω και τα δύο μου πόδια. Και μετά... ξαναγυρίζω από την άλλη μεριά για να ξανακοιμηθώ.</p> <p>Είμαι ύπναρος! Τι θέλετε να κάνω;</p> <p>Ο ήλιος χάνει την ύπνοσή του και στέλνει άλλες πιο δυνατές ακτίνες. Θα νομίζει ότι ξέχασα πώς σήμερα έχω δουλειά. Όμως, όχι! Δέν το ξέχασα. Άλλα ο ήλιος ξυπνά με τό κο-</p>		
<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ</p> <p>Εκπαιδευτική Επιθεώρηση Θεσσαλονίκης</p> <p>Τα απίθανα μολύβια</p> <p>Γλώσσα Γ' Δημοτικού πρώτο τεύχος</p>	<p>Θαλασινό σχολείο.</p> <p>Πώς θα βάλω η θέλω να πάω να αγοράσω μια και του σχολείου μου η φορητή το 'νέο... το μολύβι μου.</p> <p>Να 'γω το θαλασινό σχολείο, το φάσμα σουφλάρι, κροκό το μολύβι μου κι ε ασταρίο οδοντό.</p> <p>Στην άμμο η ορθογραφία μου να είναι κομμένη να γράφω μόνο ορθογραφία τα λέει μου να πείσει.</p> <p>Και να 'γω να δουλέψω μου τις βάρκες η' κερματίζω να μ' έδωσαν άλλα πάλι στη γη να με νικήσουν.</p> <p>Δανάη Παπαγιάννη, Μαθητικό σχολείο, σελ. 76-78-79</p> <p>Κοινωνιόγραμμα με το πούλι</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Πώς ανέλαβε δράση στο κομμάτι σου εκπαιδευτής το πούλι; 2 Τι ανέλαβε το κομμάτι σου μελέ στο πούλι; 3 Έγινε φίλος από τη μέρα που αγοράσες σου τη μέρα που θαλασσίνο σχολείου σου κερμάτισε. 	

Καθώς προβάλλει κάθε παράδειγμα προκαλεί διερευνητική συζήτηση στην ολομέλεια, η οποία (συζήτηση) στοχεύει στο να αναγνωρίσουν οι μαθητές ορισμένα από τα χαρακτηριστικά στοιχεία της νέας ψηφιακής κειμενικότητας και να κατανοήσουν πως τα ψηφιακά μέσα έχουν δημιουργήσει ιδιαίτερότητες στον λόγο και στα κείμενα (π.χ. πολυτροπικότητα, γραφικά, εναλλαγές στα είδη, στα μεγέθη, στα χρώματα των γραμματοσειρών, λατινοελληνικά, συντομούματα κ.λπ.) αλλά και στις διαδικασίες πρόσληψης και παραγωγής τους (π.χ. ανάγνωση σημειωτική, συνδυαστική ως προς τις εικόνες και τον γραπτό λόγο, γρήγορο σκανάρισμα/ξεφύλλισμα του κειμένου). Προς την κατεύθυνση αυτή ορισμένοι ενδεικτικοί άξονες συζήτησης που θα μπορούσε να θέσει ο εκπαιδευτικός είναι οι εξής:

- ❖ Τι παρατηρούμε ως προς τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών εκδοχών των κειμένων, πώς διαμορφώνεται η γλώσσα και ο λόγος στις διαφορετικές εκδοχές;
- ❖ Πού μπορεί να οφείλονται οι αλλαγές που παρατηρούμε;
- ❖ Τι είδους δεξιότητες γραφής / ανάγνωσης μπορεί να προϋποθέτουν οι διαφορετικές εκδοχές (π.χ. διάβασμα προσεκτικό λέξη-λέξη, ξεφύλλισμα για γρήγορη αναζήτηση πληροφοριών, γρήγορο γράψιμο με συντομογραφίες κ.λπ.);

Κατά τη συζήτηση στην ολομέλεια ο εκπαιδευτικός, έχοντας ρόλο περισσότερο συντονιστή, προωθεί τον ανοιχτό διάλογο μεταξύ των μαθητών, δίνοντας επαρκή χρόνο στα παιδιά να σκεφτούν και να απαντήσουν, ενισχύοντας και την κατάθεση δικών τους εμπειριών και αναπαραστάσεων, θέτοντας ερωτήματα που προκαλούν την κριτική σκέψη τους και την ενεργό συμμετοχή τους. Η φάση αυτή, η οποία κατά βάση λειτουργεί ως αφόρμηση της ομαδικής εργασίας διερεύνησης που ακολουθεί στη συνέχεια, ολοκληρώνεται με μία σύνοψη των συμπερασμάτων της συζήτησης από τον εκπαιδευτικό.

Εναλλακτική εκδοχή: κάποιο παιδί αναλαμβάνει να γράφει στον πίνακα τις κυριότερες επισημάνσεις, όπως θα προκύπτουν από τη συζήτηση. Η συγκεκριμένη εκδοχή έχει σημαντικά πλεονεκτήματα σε δύο πεδία. Το πρώτο έχει σχέση με τις ΔΠ, αφού τα παιδιά έχουν στη διάθεσή τους περισσότερο χρόνο και ο ρόλος του δασκάλου είναι κυρίως υποστηρικτικός. Το δεύτερο έχει σχέση με τους ΓΡ που καλλιεργούνται, αφού τα παιδιά κρατούν σημειώσεις μόνο τους, επομένως ομαδοποιούν και συνοψίζουν. Πρόκειται για πολύ

σημαντικές δεξιότητες στον χώρο των ΓΡ. Γενικότερα, προτείνεται να δίνεται στα παιδιά σημαντικό ρόλος σε ανάλογες περιπτώσεις.

Εδώ είναι απαραίτητο να επισημανθεί με έμφαση ότι η επιτυχία της όλης διαδικασίας θα εξαρτηθεί από το πώς θα τεθούν οι ερωτήσεις από τους εκπαιδευτικούς. Ό,τι δίνεται παραπάνω είναι άξονες, γύρω από τους οποίους προτείνεται (ενδεικτικά) να κινηθεί ο προβληματισμός. Αν χρησιμοποιηθούν ως ερωτήσεις συνοδευόμενες από σύντομες απαντήσεις των παιδιών, τότε η όλη διδασκαλία θα εξελιχθεί στην κλασική λογική του σχήματος: Ερώτηση – Απάντηση – Αξιολόγηση, με ελάχιστο όφελος για τα παιδιά.

Στη συνέχεια το παιδί που κράτησε στον πίνακα σημειώσεις, προσπαθεί να τις ομαδοποιήσει και το ίδιο παιδί ή κάποιο άλλο αναλαμβάνει να συνοψίσει τις κυριότερες διαπιστώσεις.

Το πρώτο αυτό μέρος θα μπορούσε να αποτελεί το αρχικό μέρος ενός ευρύτερου σεναρίου, όπως ακολουθεί στη συνέχεια. Θα μπορούσε όμως κάλλιστα να είναι και ένα μ-σενάριο από μόνο του από εκπαιδευτικούς που θα στόχευαν στην κατάκτηση συγκεκριμένων γνώσεων ή και δεξιοτήτων. Θα μπορούσε, για παράδειγμα, κάποια εκπαιδευτικός να θέλει να δώσει βαρύτητα σε τρία συγκεκριμένα ζητήματα: να μάθουν τα παιδιά για αλλαγές στην αναπαράσταση του νοήματος και πού οφείλονται, να μπορούν να διαβάζουν τα κείμενα κρατώντας σημειώσεις και να μπορούν να συνοψίζουν απόψεις που εκτέθηκαν. Στην προκειμένου περίπτωση θα επέλεγε το μ-σενάριο. Η χρονική έκτασή του θα εξαρτηθεί πολύ από το πόση έμφαση θα δοθεί και πού αλλά και από την εμπειρία των παιδιών. Παιδιά με δυσκολίες χρειάζονται πολύ περισσότερο χρόνο για διάβασμα και παράλληλο κράτημα σημειώσεων. Όπως χρειάζονται και περισσότερη δουλειά στο να μάθουν να ομαδοποιούν τις σημειώσεις και να τις παρουσιάζουν. Σε κάθε περίπτωση 2-3 ώρες είναι αρκετές.

Το συγκεκριμένο πρώτο μέρος αποτελείται από τρεις μ-δραστηριότητες: (1) τα παιδιά διαβάζουν και κρατούν σημειώσεις (2) και τα παιδιά ομαδοποιούν τις σημειώσεις (3) και τα παιδιά παρουσιάζουν. Κάθε μία από αυτές χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και γνώση, για να έχει ουσιαστικά αποτελέσματα. Το να μάθουν τα παιδιά να διαβάζουν και παράλληλα να κρατούν σημειώσεις είναι μείζον σήμερα στην εποχή μας, αφού οι πληροφορίες υπάρχουν σε αφθονία και η προσέγγισή τους είναι το ζητούμενο. Το ίδιο και η ομαδοποίηση των σημειώσεων και βέβαια η κατάλληλη παρουσίασή τους. Όλα αυτά αποτελούν σημαντικό μέρος του νέου κύκλου παραγωγής λόγου (βλ. Ενότητα 5.6.4 του Ειδικού Μέρους) στον οποίο το σχολείο θα πρέπει να δώσει μεγάλη βαρύτητα.

Από τα παραπάνω πιστεύουμε ότι προκύπτει με σαφήνεια ότι χρειάζεται προσοχή και γνώση σε κάθε πτυχή της διδασκαλίας. Αυτές οι διαστάσεις (προσοχή, γνώση κ.λπ.) λείπουν από πολλά σενάρια, όπου τα παιδιά φαίνεται να διεκπεραιώνουν μηχανιστικά. Αυτός είναι ο λόγος που μας οδήγησε στην εισαγωγή των δύο επιπλέον εννοιών, των μ-σεναρίων και των μ-δραστηριοτήτων. Προκύπτει επίσης ότι δύο αυτές έννοιες είναι εργαλεία καλύτερης κατανόησης της δουλειάς του εκπαιδευτικού και όχι απλώς μια απλή επιπλέον γνώση.

Σε δεύτερη φάση, και εφόσον οι μαθητές έχουν κατανοήσει στοιχειωδώς τι εννοείται με την έννοια «ψηφιακός λόγος» και ποια τα βασικά χαρακτηριστικά του, ακολουθεί ομαδική εργασία με θέμα διερεύνησης τις ποικίλες οπτικές που αναδεικνύονται σε διάφορα κείμενα σε σχέση με τον ψηφιακό λόγο. Ήδη, από τη συζήτηση που προηγήθηκε είναι πιθανόν οι μαθητές, κατά την κατάθεση προσωπικών τους εμπειριών και αναπαραστάσεων, να αναφέρουν και τις προσωπικές τους οπτικές για κάποια ζητήματα. Με αφόρμηση τις οπτικές αυτές ο εκπαιδευτικός εισάγει τους μαθητές στη δραστηριότητα ομαδικής διερεύνησης που θα ακολουθήσει και αναθέτει στις ομάδες διαφορετικά κείμενα, μέσω των οποίων προβάλλονται διαφορετικές όψεις και πτυχές για τον ψηφιακό λόγο.

Μέσα από τα ερωτήματα του φύλλου εργασίας (βλ. παρακάτω), τα οποία προωθούν την ανεξάρτητη και κλιμακωτή διερεύνηση των μαθητών πάνω στο ζήτημα, αναμένεται να αναδειχθεί ότι το ζήτημα του ψηφιακού λόγου είναι πολυσύνθετο, ότι υπάρχουν ποικίλες πτυχές του οι οποίες επιλέγεται να προβληθούν ή/και να συζητηθούν και πως για αυτές τις πτυχές υπάρχουν διαφορετικές οπτικές, οι οποίες σχετίζονται στενά και με τις ταυτότητες των συγγραφέων των κειμένων, τον στόχο κάθε κειμένου, το εκάστοτε κειμενικό πλαίσιο, τη γλώσσα του κειμένου κ.λπ. Κατά τη διερεύνησή τους οι μαθητές καλούνται να κρατούν σημειώσεις σε Πρόγραμμα Παρουσίασης, προκειμένου στη συνέχεια να παρουσιάσουν τα πορίσματα τους στην ολομέλεια της τάξης.

Με δεδομένο ότι η υλοποίηση του σεναρίου απαιτεί την ομαδική εργασία σε Πρόγραμμα

Παρουσίασης, θα πρέπει οι προτεινόμενες διδακτικές πρακτικές να υλοποιηθούν σε αίθουσα με εξοπλισμένους με υπολογιστές σταθμούς εργασίας (π.χ. εργαστήριο υπολογιστών ή αίθουσα τάξης εξοπλισμένοι με φορητούς υπολογιστές) και με βιντεοπροβολέα ή διαδραστικό πίνακα. Εναλλακτικά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν φορητές συσκευές των παιδιών ή θα μπορούσε η παρουσίαση να στηριχθεί σε χειρόγραφες σημειώσεις, αν δεν υπάρχουν δυνατότητες χρήσης ψηφιακών μέσων.

Σε τρίτη φάση ανακοινώνονται τα αποτελέσματα των ομαδικών εργασιών στην ολομέλεια. Εκπρόσωποι των ομάδων (όπως αυτοί έχουν οριστεί από τα ίδια τα παιδιά) αναλαμβάνουν να παρουσιάσουν στην ολομέλεια τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η διερεύνηση κάθε ομάδας. Με την ολοκλήρωση κάθε παρουσίασης, ο εκπαιδευτικός προωθεί και συντονίζει σύντομη συζήτηση στην ολομέλεια για το υπό διερεύνηση από τις ομάδες θέμα, ώστε να διαπιστωθεί η πλήρης κατανόησή του από τους μαθητές και να υποστηρίξει περαιτέρω ο εκπαιδευτικός σε τυχόν μαθησιακά κενά των παιδιών που μπορεί να εντοπίσει. Από πολλές αναλύσεις προκύπτει (Κουτσογιάννης κ.ά. 2015) ότι οι παρουσιάσεις των παιδιών συχνά έχουν τελετουργικό χαρακτήρα και δεν ακολουθεί συζήτηση ουσίας.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί πως το παρόν σενάριο δε δίνει έμφαση στο να αναδειχθούν σε βάθος, κατά την ομαδική εργασία και την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της, οι ιδιαιτερότητες του κειμένου παρουσίασης που παρήγαγαν οι μαθητές (π.χ. συνοπτικός και σύντομος λόγος, όχι συνεχές κείμενο, ονοματοποιήσεις, επιλογή φόντου, γραμματοσειράς κ.λπ.). Στόχος είναι απλώς οι μαθητές να αποκτήσουν ή να εξασκηθούν σε στοιχειώδεις δεξιότητες συνεργατικής γραφής στο Πρόγραμμα Παρουσίασης. Αν κάποια εκπαιδευτικός θέλει να κινηθεί και προς αυτήν την κατεύθυνση, τότε θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα και σε αυτό.

Φύλλα εργασίας

Κείμενο 1: Απόσπασμα από περιγραφή και προώθηση σεμιναρίου

BRANDING YOURSELF

Ποιος είμαι; Πού πάω; Πώς θα πάω;

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

Στο σύγχρονο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης, όλο και μεγαλύτερο μέρος του παγκόσμιου περιβάλλοντος αφορά στα brands. Με δεδομένη την ανάγκη για καταξίωση και αξιοποίηση των ευκαιριών που παρουσιάζονται στον εργασιακό χώρο το σεμινάριο έχει σαν κύριο στόχο να αποκωδικοποιήσει και να αναδείξει τον σημαντικό ρόλο που μπορεί να παίξει το branding στην ανάδειξη του ατόμου.

[...]

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

Σε στελέχη επιχειρήσεων, αλλά και σε τελειόφοιτους φοιτητές οι οποίοι ξεκινούν την καριέρα τους και σκοπεύουν να επιτύχουν άριστα αποτελέσματα, χτίζοντας στην υψηλή εικόνα τους.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Τι σημαίνει προσωπικό brandname; Ποιο είναι το brand σας; Βαθμολογείτε το brand σας. Τι αξία έχει το όνομα (brand) σας στην αγορά; [...] Πώς θα δώσετε προστιθέμενη αξία στην εικόνα σας; Τι στρατηγική να ακολουθήσετε στο επαγγελματικό και προσωπικό σας περιβάλλον;

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ BRAND NAME

Do You Speak Web?

Το Internet και τα Μέσα του -Websites, blogs, πλατφόρμες social media- είναι ένα κανάλι επικοινωνίας και προβολής που μεγαλώνει καθημερινά, με νέες προσεγγίσεις, πρακτικές, εργαλεία. Όλοι εμείς -ως απλοί χρήστες, power users, bloggers, digital copywriters ή διαχειριστές των δικών μας ή τρίτων Facebook pages- καλούμαστε να επικοινωνήσουμε σε αυτά τις σκέψεις μας, τους προβληματισμούς μας, τα μηνύματά μας. Εργαλείο μας; Ο

ψηφιακός λόγος. Η γλώσσα που αποτελεί κομμάτι της online παρουσίας μας και ό,τι αυτή θέλει να στηρίξει. Το Do You Speak Web? είναι μια εισαγωγή στις ανάγκες σε επίπεδο λόγου και κειμένου όσων ασχολούνται με τη διαδικτυακή επικοινωνία, προβολή και αυτοπροβολή, τις διαφορές αλλά και ομοιότητες με τον καθημερινό (γραπτό ή προφορικό) λόγο, καθώς και τις δυνατότητες που μπορεί να προσφέρει.

πηγή κειμένου: <http://kipos-seminaria.gr/el/seminars/branding-yourself/> [Σεπτέμβριος 2018]

Κείμενο 2: Απόσπασμα από επιστημονικό άρθρο

ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ BLOOM ΣΤΟΝ ΨΗΦΙΑΚΟ ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ

Βασίλειος Δαγδιλέλης, Ελένη Δεληγιάννη

Αν πράγματι, όπως συχνά γράφεται και λέγεται, η τρέχουσα μαθητική γενιά είναι η γ-generation, η Plug'n'Play-generation και αν η σύγχρονη δυτική κοινωνία τείνει να καταστεί μια «Κοινωνία της Πληροφορίας», μια Digital Society¹, τότε σίγουρα κάτι πρέπει να αλλάξει στο εκπαιδευτικό μας σύστημα (Burnett 2003· Schuller & Day 2003· Boczkowski 2003). Η έννοια της «Κοινωνίας της Πληροφορίας» δεν είναι βέβαια επακριβώς ορισμένη – αλλά σίγουρα είναι δύσκολο να αρνηθεί κανείς ότι η σύγχρονη κοινωνία έχει μια πολύ ιδιαίτερη σχέση με αυτό που ονομάζουμε πληροφορία – και μάλιστα ψηφιακή πληροφορία, μια πληροφορία που συναρτάται με τις ψηφιακές τεχνολογίες. Κατά τους Lankshear, Snyder και Green (2000) λοιπόν, τα σχολεία δεν μπορούν να αρνηθούν τη μαζική εισβολή των νέων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της ζωής. Έτσι, η ψηφιακή τεχνολογία επηρεάζει τελικά την εκπαίδευση άμεσα και έμμεσα, και μάλιστα με τρόπους που δεν μπορούσαν να προβλεφθούν είκοσι χρόνια νωρίτερα.

[...]

Ο ψηφιακός λόγος έχει σημαντικές διαφορές από τον έντυπο, μια διαφορετική οικονομία και οικολογία. Από τις διαφορές αυτές επισημαίνουμε δυο – που φαίνονται ιδιαίτερα σημαντικές:

(α) ο ψηφιακός λόγος περιλαμβάνει πολυτροπικά κείμενα – ή όπως θα λέγαμε στο πληροφορικό ιδίωμα χρησιμοποιεί πολυμέσα: κείμενο, αλλά και εικόνα, ήχο, βίντεο.

(β) η χρήση, η παραγωγή αλλά και η μετάδοση ψηφιακού λόγου απαιτεί τη γνώση μιας τεχνολογίας η οποία είναι πολύ πιο σύνθετη από τη γραφή και εξελίσσεται πολύ γρήγορα.

Ο ψηφιακός λόγος έχει τόσο μεγάλη κοινωνική και πολιτισμική απήχηση, ώστε κατέστη αναγκαία η εκπαίδευση των πολιτών στη χρήση των νέων αυτών τεχνολογιών και του ψηφιακού λόγου: αυτό είναι το νόημα των νέων εγγραμμάτων οι οποίοι εμφανίστηκαν σε τόσο μεγάλο αριθμό. [...] Ο όρος του εγγραμματοσμού που μεταφράζεται στις ικανότητες ανάγνωσης και γραφής επεκτάθηκε σταδιακά στην ψηφιακή εποχή όπου πλέον μεταφράζεται στην ικανότητα κατανόησης της πληροφορίας με οποιοδήποτε τρόπο και αν παρουσιάζεται η τελευταία (Lanham 1995).

Πηγή κειμένου: Δαγδιλέλης & Δεληγιάννη (2004): <http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe44.pdf>

Κείμενο 3: Δημοσιογραφικό κείμενο

ΜΗΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟΣ Ο ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΤΟ FACEBOOK ΕΒΑΛΕ ΤΑ ΝΕΑ ΕΜΟΤΙΚΩΝ;

Μπορεί να νομίζετε ότι το Facebook έβαλε τα νέα κουμπιά με αντιδράσεις για να σας βοηθήσει να εκφράσετε καλύτερα τα συναισθήματά σας και να πείτε στους διαδικτυακούς σας φίλους πως νιώθετε, αλλά αυτή δεν είναι εντελώς η αλήθεια.

Φυσικά, το νέο χαρακτηριστικό του Facebook είναι χαριτωμένο και διασκεδαστικό, αλλά τίποτα δεν συμβαίνει χωρίς να έχει κάποιον απώτερο σκοπό.

Δεν είναι η πρώτη φορά που αναφέρουμε ότι όλα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης προσπαθούν να συλλέξουν δεδομένα σχετικά με τον κάθε χρήστη, ώστε οποιαδήποτε ενέργεια προώθησης να γίνεται πιο στοχευμένα. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση των νέων αντιδράσεων.

Όπως αναφέρει η ιστοσελίδα Slate, εξαρχής το «like» ήταν ένας τρόπος συλλογής δεδομένων για τους χρήστες, αφού έδινε απευθείας το μήνυμα στο Facebook του τι αρέσει σε κάθε χρήστη. Πλέον, με τις 6 αντιδράσεις που προσφέρει το Facebook θα είναι σε θέση να προσδιορίσει τι είναι αυτό που μας αρέσει, τι μας κάνει να γελάμε, τι μας εκνευρίζει και τι μας εντυπωσιάζει. Με αυτόν τον τρόπο οτιδήποτε εμφανίζεται στο newsfeed μας, τόσο από άποψη διαφημίσεων, όσο και από άλλες αναρτήσεις θα είναι «κομμένο και ραμμένο» στα προσωπικά μας γούστα.

Σε πρώτη φάση, το Facebook λέει ότι δε θα χρησιμοποιήσει τα δεδομένα με αυτόν τον τρόπο, αλλά σύμφωνα με ανάρτηση που έκανε η ίδια η εταιρεία στο blog της, αυτό θα αλλάξει σύντομα:

«Αρχικά, όπως κάναμε παλιά με το like, αν κάποιος χρησιμοποιήσει κάποια άλλη αντίδραση, θα υποθέσουμε ότι θέλει να βλέπει περισσότερες αντίστοιχες αναρτήσεις. Στην αρχή δε θα έχει σημασία αν κάποιος χρησιμοποιήσει το «wow», το «angry», το «sad» ή οποιοδήποτε άλλο κουμπι, αλλά με τον χρόνο ελπίζουμε να μάθουμε πως οι διαφορετικές αντιδράσεις μπορούν να «ζυγιστούν» διαφορετικά από το Newsfeed ώστε να κάνουμε καλύτερη δουλειά δείχνοντας σε όλους τις ιστορίες που θέλουν να δουν.»

Πηγή κειμένου: <http://www.ipaideia.gr/endiaperouses-eidiseis/mipos-einai-autos-o-logos-rου-to-facebook-evale-ta-nea-emoticons> [Σεπτέμβριος 2018]

Κείμενο 4: Σχόλια – συζήτηση στο YouTube

Ακολουθούν σχόλια κάτω από βίντεο της εκπομπής «Ράδιο Αρβύλα» με θέμα την υποστήριξη της χρήσης του ελληνικού αλφαβήτου έναντι των Greeklish.

videakias3000: oi kaθareuousa katastrefei thn glwssa,oxi ta greeklish

Κωνσταντίνος Κικιωνης: το αντιθετο

PAO 13: gia pes kanaki sou aresoun ta greeklish mou?

XRISTOSUNIT: Εχει απόλυτο δικαιο ο Κανάκης.Το να γράφεις greeklish είναι λόγο τεμπελιάς και ντροπής μην κάνεις λάθη ...Ασε που η Ελληνική γλώσσα λόγω της πολυπλοκότητας της βοηθά στην ανάπτυξη του IQ. ;)

mike52001: XRISTOSUNIT κοίταξε, άλλο να μην έχει το σύστημα (π.χ. βιντεοκονσόλες PS3 κ.λ.π.) υποστήριξη ελληνικού αλφαβήτου. Εκεί το δικαιολογώ, γιατί μου έτυχε κι εμένα και σιχενόμουν να τα βλέπω. Όμως αν και έχει και ελληνικό πληκτρολόγιο, αλλά βαριέται να το γυρίσει, ε τότε αίσχος του

CelphTitled: paidia ontws !!! ksurniste re mporei na einai kwdikopoihmena kai na einai fainomenika pio eukola alla grafte ellhnika re paidia einai to mono pou mas apemeine s auti ti xwra !!!!!

mike52001: CelphTitled γκούχου... γκούχου

Viktoria .Kouvela: Στη βόλτα μου στο ίντερνετ χρησιμοποιώ πολύ περισσότερο αγγλικά. Άμα εκεί που γράφω χρειάζεται ελληνικά, alt + shift. Άμα με παίρνει να συνεχίσω με λατινικούς χαρακτήρες (π.χ. msn/skype με φίλους) δεν αλλάζω γλώσσα. Αυτό.

inde parki: ΕΛΛΗΝΕΣ___ΕΛΛΗΝΕΣ.. Άντώνη Κανάκης, σάς μιλώ από Μελβούρνη Αυστραλίας, περιτώ τά Έλληνικά λούβαρα καί νά μάς πούν πόσα άρπαξαν ποιοι τά άρπάξαν για τό πούλημα τής Έλληνικής προφωράς καί γραμματικής, γλώσσας μας, καί πότε έγεινε. Διότι θά έρθουν μέρες πού θά δανοιζώμαστε φράσεις 'Η καί άκόμα καί όλοκληρες λέξεις γιατί ΟΧΙ. Νά νοιώθεισ τιμή άνδρείας διότι κάνεις κάτι πολύ ΙΕΡΩ πού κανείς άλλος δέν τόλημσε ΕΥΓΕ ΣΟΥ.??? Γλώσσα Αρχαίων Ελλήνων.

gioket0611: Σας μιλώ ΙΚΕΤΕΥΤΙΚΑ!!!!!!! Είμαι μαθητής της 3ης Λυκείου και έχω βαρεθεί τα

"Γκρικλιν". Είναι η μάστιγα της δεκαετίας!!!!!!!! ΜΗΝ ΣΚΟΤΩΝΕΤΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΉ ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ ΆΛΛΟ!!!!!!!!!!!!!!

Πηγή κειμένου: «Ο Αντώνης Κανάκης κατακρίνει τα greeklish [10.5.2011]» (απόσπασμα τηλεοπτικής εκπομπής, αναρτημένο από χρήστη του διαδικτύου, με σχόλια κάτω από τη δημόσια ανάρτηση) <https://www.youtube.com/watch?v=Jbo0bJqC2m4>

Άξονες προς διερεύνηση για όλες τις ομάδες

Ο ψηφιακός λόγος αποτελεί ένα θέμα το οποίο έχει ποικίλες διαστάσεις και αντιμετωπίζεται με διαφορετικές οπτικές και αντιλήψεις. Στόχος μας είναι να δούμε σε ενδεικτικά κείμενα ορισμένες από τις αντιλήψεις που κυκλοφορούν ως προς τον ψηφιακό λόγο, λαμβάνοντας υπόψη ταυτόχρονα το πλαίσιο εντός του οποίου γράφτηκαν τα κείμενα. Αφού, λοιπόν, διαβάσετε το κείμενο που αντιστοιχεί στην ομάδα σας, συζητήστε και διερευνήστε μεταξύ σας τους επόμενους άξονες σε σχέση με αυτό.

- **ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ/ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΕΙΜΕΝΟΥ**

(Ενδεικτικά ερωτήματα που μπορεί να σας βοηθήσουν: ποιος/οι έγραψε/αν το κείμενο, αποκαλύπτεται η ιδιότητά τους ή μπορούμε να την υποθέσουμε από τα συμφραζόμενα, ποια είναι η ιδιότητα αυτή, ποιο το επαγγελματικό και μορφωτικό προφίλ των συγγραφέων κ.λπ.)

- **ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΟΥ**

(Ενδεικτικά ερωτήματα που μπορεί να σας βοηθήσουν: ποιος μπορεί να ενδιαφερόταν να διαβάσει το κείμενο, σε τι είδους αναγνώστη απευθύνεται το κείμενο, ποια η ιδιότητα, το επαγγελματικό και μορφωτικό του προφίλ κ.λπ.)

- **ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ**

(Ενδεικτικά ερωτήματα που μπορεί να σας βοηθήσουν: τι θέλει να πετύχει το κείμενο, ποιος μπορεί να είναι ο στόχος του κειμένου, δηλώνεται ρητά ο στόχος του κ.λπ.)

- **ΜΕΣΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ**

(Ενδεικτικά ερωτήματα που μπορεί να σας βοηθήσουν: σε ποιο μέσο / ιστοσελίδα έχει δημοσιευτεί το κείμενο, τι είδους κείμενα δημοσιεύονται συνήθως σε αυτό το μέσο, τι στόχο έχουν κ.λπ.)

- **ΓΛΩΣΣΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ**

(Ενδεικτικά ερωτήματα που μπορεί να σας βοηθήσουν: ποιο γραμματικό πρόσωπο κυριαρχεί, το λεξιλόγιο είναι επιστημονικό ή γενικής χρήσης, χρησιμοποιούνται αγγλικές λέξεις/φράσεις, σε ποια έκταση και με ποιο σκοπό, τι ύφος κυριαρχεί στο κείμενο κ.λπ.)

- **ΟΠΤΙΚΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΨΗΦΙΑΚΟ ΛΟΓΟ**

(Ενδεικτικά ερωτήματα που μπορεί να σας βοηθήσουν: πώς γίνεται κατανοητός ο ψηφιακός λόγος στο κείμενο, ως κάτι θετικό, ουδέτερο, αρνητικό, απαραίτητο κ.ά. και ποια ζητήματα σε σχέση με τον ψηφιακό λόγο επιλέγεται να τονιστούν;

Κρατήστε σημειώσεις με τα συμπεράσματα της διερεύνησής σας σε ένα Πρόγραμμα Παρουσίασης, προκειμένου να παρουσιάσετε τα πορίσματα της εργασίας σας στην ολομέλεια. Είναι σημαντικό, τόσο κατά την πορεία της ομαδικής εργασίας σας όσο και κατά την προφορική σας παρουσίαση, κατά τη διερεύνηση κάθε άξονα να λαμβάνετε υπόψη και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξατε στους υπόλοιπους άξονες.

Χρόνος ομαδικής εργασίας: 45 λεπτά.

Χρόνος προφορικής παρουσίασης: 5 λεπτά η κάθε ομάδα + 5 λεπτά για συζήτηση.

Ο χρόνος είναι ενδεικτικός αλλά μπορεί να διαφοροποιηθεί εύκολα ανάλογα με τους στόχους του κάθε εκπαιδευτικού.

Το συγκεκριμένο δεύτερο μέρος θα μπορούσε από μόνο του να αποτελέσει ένα μ-σενάριο,

στην περίπτωση που ο εκπαιδευτικός θα ήθελε να καλλιεργήσει στα παιδιά τη δυνατότητα συνεργασίας και παρουσίασης των σκέψεών τους. Το μ-σενάριο αυτό αποτελείται από δύο μ-δραστηριότητες: η πρώτη είναι η ομαδική εργασία και η δεύτερη η παρουσίαση των αποτελεσμάτων. Κάθε μία από αυτές τις δύο μ-δραστηριότητες μπορεί να αναλυθεί σε μεγαλύτερο βάθος, προκειμένου να ενσωματώνεται συνειδητά η θεωρία στην πράξη. Στην ομαδική εργασία για παράδειγμα ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προσέξει τους ρόλους των παιδιών, πώς θα τα υποστηρίξει σε διάφορες φάσεις, πώς θα συγκροτούν την παρουσίαση της εργασίας τους κ.λπ.

Το παρόν σενάριο περιλαμβάνεται στο επιμορφωτικό υλικό της εκπαίδευσης επιμορφωτών Β' επιπέδου ΤΠΕ στα ΠΑΚΕ (Συστάδα 1: Φιλολογικά), όπως αναπτύχθηκε/προσαρμόστηκε και αξιοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδακτική πράξη (Επιμόρφωση Β' επιπέδου ΤΠΕ)», <http://e-pimorfosi.cti.gr>, του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», ΕΣΠΑ 2014-2020, με τελικό δικαιούχο το ΙΤΥΕ «Διόφαντος».

Το επιμορφωτικό υλικό αποτελεί ιδιοκτησία του ΥΠΑΙΘ και καλύπτεται από την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών. Διατέθηκε μέσω της ειδικής πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης της παραπάνω Πράξης (moodle), ενώ την ευθύνη ανάπτυξής του είχε συγγραφική ομάδα εξειδικευμένων εκπαιδευτικών, με επιστημονικό υπεύθυνο τον κ. Δημήτριο Κουτσογιάννη, Καθηγητή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σχολή Φιλοσοφική, Τμήμα Φιλολογίας, Τομέας Γλωσσολογίας.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

